

Laudáció Fekete Anna Makói Medáliák-díjához*

Kedves hallgatóság!

Minden előzetes magyarázkodás előtt és helyett olvassunk bele Fekete Anna *Királyok földje* című versébe.

„Nagyanyám spenótot szed benne. Negyvenöt lépés a körtefa-sor, huszonöt lépés a kerítés. Nagyanyámnak a huszonöt lépés is sok. A szomszéd fiú – minden pénzt megérdemel – tavasszal jön a kertet felásni. Régi kert ez, korhadt, öreg, a földjét ugyanolyan félelmek fojtogatják, mint nagyanyám csontjait.

És most, olvasó, azt hiszed, jön a mégis! Hogy szeretem a nagymamát, hogy szeretem ezt a drága kis kertet, és hogy tipegtem-topogtam benne, mikor gyerekkoromban negyvenöt lépés után megláttam végre a végtelent.

Hát nem! Mindig utáltam ezt a káposzataszagú kis udvart, ami telis tele van hasznos magvakkal, az öregkor folyondáros, már-már rögeszmés aggodásával. Én még egyszer sem láttam a végtelent.”

Figyeljük meg, mennyi szín van ennek a versnek az utolsó versszakában elhangzó „Hát nem”-ben! Talán túlzás nélkül állítható, hogy minden szépirodalmi indulás kulcsmondata egy efféle elkülönülés, egy efféle határmegvonás. Meghatározni, hogy mi kik vagyunk, és miben különbözünk a többiektől. Szembehelyezkedni az elvárásokkal azonban nem elég. A szembehelyezkedés önmagában kevés: lehet üres póz is. Fekete Anna kötetében azonban nem ez történik, ő autonóm, öntörvényű világot teremt, amelynek nem talpköve, pusztán egyik alapeleme ennek a „hát nem”-nek a sokjelentésű vállvonogatása.

* Elhangzott 2016. április 11-én, a Makói Medáliák díj átadóján, Makón.

Fekete Anna szövegei olyan önálló világot hoznak létre, amilyennel még nem találkozott olvasó, és amely felismerhető. A versei változatosak, mégis már beazonosítható módon viselik magukon a szerző összehasonlíthatatlan stílusát. Ez a könyv olyan, mint egy acélpillangó. Hihetetlen könnyedséggel emelget tonnás terheket. Mondhatjuk, hogy ezek a terhek családiak (a nagymama csészekészlete túlél két valóságos és egy képzeletbeli háborút), személyesek (igazi nőnek lenni: ideges nejlonszálakat viselni) vagy épp képzeletbelik (ha szelíd vagyok, miért álmodom a háborúról?). Minden irodalmi mű megalkotása már az írás előtt kezdődik: a személy harccol az anyaggal, amit meg kíván fogalmazni, és a hatásos pályakezdés kulcskérdése, hogy megtalálja-e a kellő időpontot a megszólaláshoz: amikor még nem gyúrta le őt az anyag, sem ő az anyagot, hanem szuverén módon képes viszonyulni hozzá.

Fekete Anna kiváló arányérzékkel megtalálta ezt a pontot. Bájosnak induló történetei a legváratlanabb pillanatokban vadulnak meg, majd változnak vissza (oda és vissza) egy vállaltan lányos, érzékeny, mégis fenyegető hanggá. Mintha a szecesszió finom hagyománya támadna fel egy szélvihar elejével. Például a *Könnyebben, még könnyebben* című felejthetetlen versben:

*A boldogság kijelöl egy szögletet. Fészket,
rejteket, napocskát, felhőcskét, fiókot, zugocskát
a szerelmes leveleknek, amik nem íródtak meg. Számban
a friss kenyér ízével belealudhatnék a vánkosok szelídségébe.
De ülök a küszöbön, és tisztogatom a fegyvereimet.*

Turi Tímea